

<http://dx.doi.org/10.16926/p.2021.30.11>

Ольга БІЛЯКОВСЬКА (Olha BILYAKOVSKA)

<https://orcid.org/0000-0003-2880-6826>

Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна

e-mail: olha.bilyakovska@lnu.edu.ua

Забезпечення якості дошкільної освіти як необхідна умова її модернізації

Ключові слова: дошкільна освіта, модернізація, якість освіти, моніторинг, якість дошкільної освіти, критерії якості дошкільної освіти.

Динамічний розвиток сучасного суспільства, нова цифрова ера вимагають докорінних змін у системі освіти шляхом впровадження реформ та інновацій. Модернізація освіти передбачає комплексне й усебічне оновлення всіх ланок освітньої системи, а також усіх сфер освітньої діяльності відповідно до вимог сьогодення за умов збереження, збагачення кращими практиками вітчизняної та зарубіжної освіти. Науковці модернізацію освіти розглядають, як «зміни, що забезпечують динамічний розвиток освіти відповідно до цілей реформ, як створення й реалізація моделей випереджувального розвитку освіти, адекватних до потреб суспільства, визначення напрямів «прориву» і зосередження зусиль на досягненні поставленої освітніми реформами мети. Процес же реформування освіти змушує поглянути на стан освіти крізь призму її цінності (державної, суспільної, особистісної); механізмів її функціонування в суспільстві; функціонування дотичних до освіти сфер життєдіяльності суспільства, що впливають на її розвиток»¹. Загальна ідеологія модернізації системи освіти має бути спрямована на забезпечення її якості, підвищення ефективності та конкурентоспроможності, сутність ж полягає у «...збереженні минулого, його очищенні від деформацій і осучасненні відповідно до світового досвіду»². Все це потребує вирі-

¹ С. Сисоева, *Освітні реформи: освітологічний контекст*, Освітологія, 2013. Вип. 2, с. 36.

² В.П. Андрущенко, *Роздуми про освіту: Статті, нариси, інтерв'ю*, Київ 2004, с. 372.

шення багатьох питань: від модернізації змісту освіти до забезпечення доступу до якісної освіти, від професіоналізму педагогів до управління, фінансування та інституційного менеджменту.

Пріоритетними напрямками модернізації освітньої системи є:

1. Забезпечення державних гарантій доступності освіти різних рівнів.
2. Забезпечення якості неперервної освіти, яка відповідає потребам країни та світовим стандартам.
3. Формування ефективного управління освітою та менеджменту на всіх рівнях освітньої системи.
4. Підвищення соціального статусу, професійної компетентності, майстерності педагогічних працівників та посилення їхньої державної підтримки.

Важливим завданням державної освітньої політики в Україні є розвиток дошкільної освіти, яка є першою, базисною та самоцінною ланкою системи безперервної освіти, фундаментальною парадигмою розвитку особистості дитини, передумовою її самореалізації у подальшому навчанні впродовж життя. Власне найефективніший час для розвитку навчальних здібностей дитини припадає на дошкільний вік, а тому важливо зробити систему дошкільної освіти якісною³. Модернізаційні зміни у системі дошкільної освіти проходять у відповідності до міжнародних стандартів, європейської рамки якості дошкільної освіти та догляду за дітьми та спрямовані на підвищення вимог до рівня організації роботи закладів дошкільної освіти й якості системи дошкільної освіти зокрема.

Якість освіти розглядаємо як фундаментальну складову якості життєдіяльності особистості. На сучасному етапі поняття якість освіти науковцями розуміється як: інтегральна характеристика системи освіти, яка відображає ступінь відповідності реальних освітніх результатів, що досягаються, нормативним вимогам, соціальним і особистісним очікуванням⁴; як узагальнений показник розвитку суспільства в певному часовому вимірі; як збалансована відповідність процесу, результату і самої освітньої системи меті, потребам і соціальним нормам (стандартам) освіти, перелік вимог до особистості, освітнього середовища й системи освіти, яка реалізує їх на певних етапах навчання⁵. А отже, модернізація всіх складових дошкільної освіти – цілей, принципів, завдань, змісту, форм, методів виховання і навчання стає нагальною потребою на шляху забезпечення її якості.

Окремі питання якості дошкільної освіти висвітлено у дослідженнях науковців Г. Беленької, Л. Козак, О. Кононко, О. Коваленко, К. Крутій, Н. Лисе-

³ Г. Драйден, Д. Вос, *Революція в навчанні*, Львів 2011.

⁴ *Освітні реформи: місія, дійсність, рефлексія*: монографія, За ред. В. Кременя, Т. Левовицького, В. Огнев'юка, С. Сисоевої, Київ 2013, с. 67.

⁵ О. Біляковська, *Якість освіти: до генези поняття*, «Педагогічні науки». Збірник наукових праць, 2017. Вип. LXXVI, Т. 1, с. 26.

нко, Т. Лукіної, Т. Піроженко, Н. Савінової, О. Янко та ін. Однак вважаємо, що дана проблема потребує доповнення й уточнення певних аспектів, зокрема визначення критеріїв та чинників забезпечення її якості.

Мета статті – розкрити сутність якості дошкільної освіти як важливої ланки системи неперервної освіти, визначити головні чинники та шляхи забезпечення якості дошкільної освіти.

Дослідники в галузі освіти якісну дошкільну освіту визначають, як: процес і результат удосконалення здібностей і поведінки зростаючої особистості, створення сприятливих умов для досягнення нею фізичної, психічної та соціальної зрілості, одержання можливості для індивідуального зростання, вияву творчих здібностей, актуалізації природного потенціалу⁶; надання змоги дитині вибору «індивідуального освітнього маршруту» на основі різноманітності змісту, форм і методів роботи з дітьми; забезпечення соціального захисту дитини від некомпетентних педагогічних дій; гарантія досягнення кожною дитиною мінімально необхідного рівня підготовки для успішного навчання в початковій школі⁷; збалансовану відповідність усіх аспектів освіти певній меті, потребам, вимогам, нормам і стандартам; сукупність якостей і характеристик, реалізація яких у педагогічному процесі сприяє різнобічному розвитку дитини, збереженню її здоров'я, успішному переходу до наступного вікового періоду⁸.

Водночас науковці (Л. Козак, Н. Фроленкова) зазначають, що поняття «якість дошкільної освіти» трактується по-різному усіма зацікавленими сторонами (державна, батьки, діти, педагоги, керівники закладів дошкільної освіти)⁹.

На рівні держави, з огляду на запити суспільства щодо якісної дошкільної освіти, удосконалюється законодавча база у контексті розроблення правових норм для системи дошкільної освіти, затвердження державних стандартів фінансової та матеріальної підтримки дітей і технічного устаткування закладів дошкільної освіти; спрямовуються фінансові ресурси у систему дошкільної освіти; визначаються процедури атестації педагогічних працівників у системі дошкільної освіти.

З позиції батьків – якісна дошкільна освіта передбачає створення безпечних, нешкідливих умов фізичного та психічного розвитку дітей; педагогічну підтримку; виховання на основі культурологічного підходу; ефективне навчання, яке здійснюється за інноваційними методиками та програмами, що готують дітей до школи (навчання без перевтоми; збереження здоров'я ді-

⁶ *Енциклопедія освіти* / Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень, Київ 2008.

⁷ *Дошкільна освіта: словник-довідник: понад 1000 термінів, понять, назв*, укл. К. Крутій, О. Фунтікова, Запоріжжя, 2010, с. 293.

⁸ Н.О. Фроленкова, *Якість дошкільної освіти в Україні: феномен поняття*, Молодий вчений, 2015, № 2 (17), с. 117.

⁹ Л. Козак, І. Швидка, *Якість дошкільної освіти на сучасному етапі*, Освітологічний дискурс, 2018, № 3-4, с. 201.

тей, як фізичного, так і психічного; підтримка бажання дітей до пізнання навколишнього світу, процесу учіння; успішність навчання). Власне для батьків важливо побачити конкретні результати освітньої та виховної роботи, що відбувається у закладі дошкільної освіти.

Для дітей – це навчання у цікавій та ігровій формі; новий досвід, який постійно збагачується у процесі спілкування, залучення до різноманітних виховних заходів. Для педагогів – це гідна оцінка їхньої праці усіма зацікавленими сторонами; система підтримки та заохочення, яка діє в дошкільному закладі освіти; різностороння методична підтримка; успішне виконання дітьми освітньої програми; підтримка інтересу дітей до процесу будь-якої діяльності, їхній усебічний розвиток; збереження та зміцнення здоров'я кожної дитини; раціональне використання часу дітей і вихователів.

Для керівників закладів дошкільної освіти – висока оцінка діяльності педагогів батьками та дітьми, підвищення престижу та іміджу закладу дошкільної освіти; збереження здоров'я дітей; успішність діяльності педагогів і дітей; повне засвоєння обраної освітньої програми та якісна підготовка дітей до школи¹⁰.

Погоджуюся з думкою К. Крутій, що якість дошкільної освіти є системним поняттям, яке охоплює всі аспекти діяльності закладу дошкільної освіти і тісно пов'язане з оцінкою здоров'я вихованців, їхнім інтелектуальним, моральним та естетичним розвитком¹¹.

Варто зауважити, що якість дошкільної освіти залежить від багатьох факторів, зокрема, вдосконалення змісту дошкільної освіти в умовах його варіативності; стану фінансування закладів дошкільної освіти на сучасному етапі; кадрового забезпечення дошкільної освіти; реалізації наступності, безперервності змісту дошкільної та початкової освіти.

Науковцями виокремлено низку чинників, які впливають на забезпечення якості освіти в дошкільному закладі освіти¹²:

- дотримання гранично допустимого навчального навантаження на дитину (відповідно до чинних законодавчих актів); гарантування рівного доступу до дошкільної освіти всіх дітей;
- забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою. Наступність є обов'язковою умовою для неперервної освіти, яка забезпечує єдність, взаємозв'язок та узгодженість мети, змісту, методів, форм навчання й виховання з урахуванням вікових особливостей дітей на суміжних ланках освіти;

¹⁰ К.Л. Крутій, *Моніторинг як сучасний засіб управління якістю освіти в дошкільному навчальному закладі*: монографія, Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2006, с. 71.

¹¹ Ibid., с. 73.

¹² Л.П. Загородня, *Якість освітніх послуг як компонент іміджу дошкільного навчального закладу*. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені О. Довженка, Педагогічні науки, 2017, Вип. 35, с. 156.

- підвищення ролі ігрової діяльності в освітньому процесі дошкільного закладу освіти. Сюжетно-рольові ігри сприяють розвитку творчих здібностей; емоційної, мотиваційної та вольової готовності дитини до школи;
- усунення будь-яких проявів авторитарної педагогіки. На часі підтримка варіативних розвивальних технологій, спрямованих на комплексний підхід до фізичного, психічного та духовного потенціалу дитини-дошкільника із використанням гуманістичної особистісно-орієнтованої моделі дошкільної освіти¹³;
- виконання комплексної програми дошкільним закладом освіти та оптимальний вибір варіативних програм;
- ефективна робота методичної служби дошкільного закладу; використання цілісного програмно-методичного забезпечення дитячого розвитку, індивідуальності кожної дитини. Впровадження сучасних методик та технологій в освітній процес закладу дошкільної освіти для всебічного розвитку дітей;
- оптимізація умов праці педагогів, а саме: формування сучасного розвивального середовища у кожній віковій групі та у дошкільному закладі освіти загалом; творчий підхід до навчання та виховання дітей, індивідуалізація освітнього процесу;
- вивчення та впровадження кращих освітніх практик та передового педагогічного досвіду – важливого чинника оптимізації освітньої роботи та поліпшення її результативності;
- забезпечення в дошкільному закладі освіти принципу інтегративності, координація зусиль вихователів, методистів, батьків, керівників, психологів, медичних працівників щодо цілісного підходу до кожної дитини, інтеграцію змістових завдань і форм роботи;
- надання додаткових освітніх послуг (гуртки, майстер-класи, секції тощо);
- забезпечення ефективної системи навчання й виховання, використання у повному обсязі можливостей дітей раннього та дошкільного віку.
- відповідність особистісних та навчальних досягнень дитини стандартам дошкільної освіти;
- систематичне підвищення кваліфікації педагогічних працівників дошкільного закладу освіти;
- застосування ІКТ-технологій в освітньому процесі для підвищення ефективності роботи педагогів, а також для того, щоби навчити дитину жити у сучасному цифровому світі;
- активне впровадження та використання моніторингу якості дошкільної освіти.

---

¹³ Л. Козак, І. Швидка, *Якість дошкільної освіти на сучасному етапі*, Освітнологічний дискурс, 2018, № 3-4, С. 203.

Вагомою є думка науковців щодо важливості першої ланки загальної освіти – дошкільної освіти, яка слугує розвитку особистості, а тому пріоритетним у прийнятті державно-політичних рішень є реалізація принципу дитиноцентризму. «Методологія побудови і прогнозування освітньої політики дошкільної освіти повинні спиратися на принцип політичного дитиноцентризму. Тобто, при ухваленні державних рішень позиція дитинства та інтереси дітей є найважливішими і кожне рішення має бути проаналізоване з точки зору того, як воно позначиться на підростаючому поколінні. Реалізація принципу дитиноцентризму визначається потребою збалансування зусиль дорослих у забезпеченні повноцінного психічного розвитку дітей дошкільного віку, потребою підвищення якості розвитку дитинства на основі базових духовних засад життєдіяльності людини у соціумі»¹⁴.

Зазначимо, що у сучасній теорії та практиці системи дошкільної освіти відсутні єдині параметри оцінки її якості. Так, дослідники В. Raban, А. Kilderry у австралійській системі дошкільної освіти виділяють такі параметри якості – доступність, підзвітність, стійкість, соціальна справедливість¹⁵.

На переконання вітчизняних науковців, вирішення проблеми доступності дошкільної освіти може бути із впровадженням кращих зарубіжних практик функціонування мережі закладів дошкільної освіти різних типів та форм власності (стаціонарні, сезонні садки з різною тривалістю роботи (повним та неповним днем), дошкільні відділення при початкових класах, материнські школи, майданчики або відкриті дитячі садки, куди батьки приводять дітей для прогулянок, спільних ігор з однолітками, сімейні дитячі садки, корпоративні дитячі садки, цілодобові дошкільні заклади, призначені для виховання й лікування дітей із проблемами фізичного та психічного розвитку, надання їм кваліфікованої психолого-педагогічної допомоги).

Науковці (К. Крутій, О. Янко¹⁶ та ін.) вважають, що якість дошкільної освіти є полікритеріальною категорією, а тому її якість варто розглядати через комплекс критеріїв: якість умов у контексті мети та змісту, якість процесу, якість результату дошкільної освіти, якість управління.

Метою дошкільної освіти є створення сприятливих умов для розвитку та виховання підростаючого покоління відповідно встановленим стандартам і нормам, а також запитам та вимогам сучасного суспільства. По-перше, має бути забезпечена якість самих вимог (мети, стандартів і норм), по-друге, необхідні якісні ресурси (освітні програми, кадровий потенціал закладів до-

¹⁴ Т.О. Піроженко, *Якість дошкільної освіти: сучасна ситуація та погляд у перспективу. Актуальні проблеми психології*. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2018, Т. IV, Вип. 14, с. 21.

¹⁵ В. Raban, А. Kilderry, *Early Childhood Education Policies in Australia*, [in:] *Early childhood education policies in Asia Pacific: advances in theory and practice*, Eds. In Li, Hui, Park, Eunhye and Chen, Jennifer J. Springer, Berlin 2017.

¹⁶ О.В. Янко, *Організаційно-педагогічні умови управління якістю роботи сучасного дошкільного навчального закладу: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.06*, Луганськ, 2009.

шкільної освіти, контингент вихованців, матеріально-технічне забезпечення, фінанси тощо). Якість дошкільної освіти як змісту, обумовлює такі критерії: обґрунтованість сучасних освітніх завдань; формування цілісного освітнього простору закладу дошкільної освіти.

Модернізація змісту дошкільної освіти передбачає запровадження принципу педагогіки партнерства, який базується на співпраці дитини, вихователя та батьків, забезпечення рівного доступу всіх дітей до закладів дошкільної освіти, втілення особистісно орієнтованого, компетентнісного, діяльнісного, соціокультурного й інтегрованого підходів, реалізації самостійної творчої діяльності дитини в освітньому процесі з урахуванням вікових особливостей психофізичного розвитку, ігрової діяльності як провідної та принципу навчання через гру як наскрізного у взаємодії з дитиною.

Критеріями якості дошкільної освіти як процесу будуть: розвиток і особистісне зростання дитини; готовність (психологічна, фізична) до шкільного навчання. У забезпеченні якісної дошкільної освіти роль відіграє якість освітнього процесу, який має здійснюватися в ігровій діяльності, враховувати інтереси та потреби дітей, поєднувати збалансоване навчання та виховні впливи. Якість освітнього процесу також залежить від дидактичного забезпечення та організування у конкретному закладі дошкільної освіти (комплектація груп, кількість дітей у групі, вибір освітньої програми).

Освітня програма відіграє вагомую роль у забезпеченні якості дошкільної освіти. Власне, освітня програма окреслює загальні цілі, цінності та підходи, які відображають очікування сучасного суспільства, спрямованість на заохочення розвитку дітей, що сприятиме формуванню життєво необхідних компетентностей. Зміст освітньої програми має передбачати: формування основ соціальної адаптації та життєвої компетентності дитини; виховання елементів природодоцільного світогляду, розвиток позитивного емоційно-ціннісного ставлення до довкілля; утвердження емоційно-ціннісного ставлення до практичної та духовної діяльності людини; розвиток потреби в реалізації власних творчих здібностей¹⁷. В основу змісту освітньої програми покладено співпрацю з дітьми, їхніми батьками та педагогічними працівниками, а також використання кращих методик та інноваційних підходів до організації освітнього процесу.

Якість результату дошкільної освіти розглядаємо як рівень знань дошкільника у контексті формування цілісної картини світу, що полягає у сформованості світогляду, розумінні та прийнятті встановлених у суспільстві правил і норм поведінки; засвоєнні обсягу в межах освітньої програми навчальної інформації; набуття вмінь самостійно приймати рішення, нести за них відповідальність; розвитку допитливості й активності; здатності до комунікації з дорослими й однолітками.

---

¹⁷ Закон України «Про дошкільну освіту». URL: <https://zakon.help/law/2628-III> (дата звернення: 03.09.21).

Важко досягти високої якості дошкільної освіти без ефективного управління. «Управління закладом дошкільної освіти – це особливий вид діяльності, в якій її суб'єкти завдяки плануванню, організації та контролю забезпечують інтегрованість спільної діяльності педагогічного колективу, дітей, батьків, обслуговуючого персоналу з метою досягнення визначених цілей і задач стратегічного розвитку закладу освіти»¹⁸. До критеріїв якості управління дошкільною освітою відносимо – налагодженість управлінських механізмів і модернізація управління закладом дошкільної освіти; кваліфікація управлінських кадрів. Ефективне управління закладом дошкільної освіти передбачає систему управлінських та організаційних заходів, форм, прийомів, рішень, спрямованих на підвищення результативності освітнього процесу і забезпечення його якості.

Вважаємо за доцільне наголосити на вагомій ролі вихователя у плеканні підростаючого покоління. На думку Гельвеція, вихователь – це чарівник, який відкриває дітям двері у світ дорослих; від того, що знає та вміє вихователь, залежить і те, чого і як він навчить своїх вихованців. Власне, авторитет і стиль вихователя це ті необхідні складові взаємодії з дітьми та найважливіші чинники, що впливають на якість виховного процесу. Науковці переконані, що в основі якісної дошкільної освіти лежить вміле поєднання вихователем ефективного навчання дітей та чуйного, дбайливого до них ставлення¹⁹. Сучасний вихователь – це професіонал своєї справи, компетентний фахівець, який вміло організовує навчання та дозвілля дітей, піклується про їх усебічний розвиток і здоров'я. Г. Беленька зазначає, що професійна компетентність вихователя – інтегроване поняття, яке включає у себе: світоглядні позиції особистості, як базисну основу розвитку всіх компонентів професіоналізму, глибоку обізнаність і практичні уміння в обраній галузі діяльності, розвинені професійно-значущі якості. І на цьому фундаменті, в процесі набуття педагогічного досвіду вибудовується авторитет вихователя²⁰. Так, за результатами метааналізу глобальних досліджень дошкільної освіти та програм догляду за дітьми науковці дійшли висновку про тісний зв'язок між високою кваліфікацією педагогів та покращенням підтримки розвитку дітей у таких галузях як нагляд і планування заходів, надання дітям різноманітного соціального досвіду та створення теплої і дружнього середовища для спілкування²¹.

¹⁸ О. Г. Косенчук, Н. В. Бахмат, *Модель інформаційно-комунікаційного забезпечення управління якістю дошкільної освіти*, Інформаційні технології і засоби навчання, 2019, Т. 69, № 1, с. 247.

¹⁹ B. Raban, A. Kilderry, *The Development of Early Childhood Education and Care in Australia*, Education Journal, 2019, Vol. 47, No. 2, p. 32.

²⁰ Г.В. Беленька, *Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу*: монографія. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011, с. 21.

²¹ M. Manning, S. Garvis, C. Fleming, G.T.W. Wong, *The relationship between teacher qualification and the quality of the early childhood care and learning environment*, Campbell Systematic Reviews, 2017:1.

Основними тенденціями розвитку сучасної освіти, зокрема й дошкільної, є запровадження механізмів моніторингу та вимірювання її якості. Моніторинг якості дошкільної освіти є комплексною системою в управлінні закладом дошкільної освіти та сприяє підвищенню його конкурентоспроможності. Як комплексна система управління закладу дошкільної освіти, моніторингові дослідження дають змогу конкретно та об'єктивно спрогнозувати рівень розвитку освітньої системи закладу та охарактеризувати відповідність освітнього процесу державним вимогам²². Сутність моніторингу якості дошкільної освіти полягає у систематичному вивченні стану освітнього процесу, у контексті якості освітніх послуг, рівня професійної компетентності педагогів, динаміки змін у розвитку здобувачів дошкільної освіти, механізмів управління закладом дошкільної освіти. Система моніторингу якості дошкільної освіти дозволить покращити якість освіти, надаючи об'єктивну та своєчасну інформацію про її ефективність; сприятиме системному узагальненню діяльності закладу дошкільної освіти щодо провадження освітнього процесу та досягнення поставленої мети.

Дослідниця К. Крутій наголошує на головних завданнях моніторингу якості дошкільної освіти²³:

- безперервне спостереження за станом системи дошкільної освіти в межах своєї компетенції та отримання оперативної інформації про неї;
- своєчасне виявлення змін, що відбуваються у системі освіти, і чинників, що викликають їх;
- попередження негативних тенденцій;
- здійснення короткострокового прогнозування розвитку найважливіших процесів у закладах дошкільної освіти;
- оцінка ефективності і повноти реалізації методичного забезпечення дошкільної освіти.

Водночас науковцями (Г. Беленька, О. Коваленко, Т. Шинкар) наголошено на вагомості психолого-педагогічного моніторингу для системи дошкільної освіти. Психолого-педагогічний моніторинг розглядається як складний процес відслідковування педагогічного впливу та середовища дошкільного закладу на здоров'я, фізичний і психічний розвиток дитини. Об'єктами моніторингу є: нервово-психічний і фізичний розвиток дітей; психоемоційний стан; адаптація малюків до умов дошкільного закладу; розвиток особистості дитини; діяльність дітей та їх розвиток у ній; вплив середовища дошкільного закладу на розвиток дитини та її психічне благополуччя; фізкультурно-оздоровча діяльність та її вплив на розвиток фізичних якостей

²² К.Л. Крутій, *Проблеми запровадження моніторингу дошкільної освіти та шляхи її вирішення*, „Науковий вісник Мукачівського державного університету, Серія: Педагогіка та психологія”, 2015, № 2, с. 68.

²³ К.Л. Крутій, *Моніторинг як сучасний засіб управління якістю освіти в дошкільному навчальному закладі*: монографія, Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2006, с. 23.

та фізичної підготовленості дітей; розвиток інноваційних процесів та їх вплив на підвищення загальної якості роботи дошкільного закладу за основними напрямками його діяльності; педагогічна діяльність вихователів та їх професійно-особистісний розвиток; методичний супровід закладу дошкільної освіти; функціонування управлінського апарату²⁴.

Забезпечення якості дошкільної освіти є одним із пріоритетних напрямів державної освітньої політики. Це пов'язане з тим, що не тільки на рівні батьків, а найголовніше – на рівні державних чиновників усвідомлене значення раннього й дошкільного дитинства, якості проживання цього вельми важливого періоду для подальшого життя та діяльності кожної людини, громадянина країни²⁵. Тому окреслимо головні завдання, які постають на шляху до забезпечення якості дошкільної освіти²⁶:

- розширення мережі закладів дошкільної освіти шляхом відкриття нових закладів, а також створення умов для розвитку мережі приватних та корпоративних закладів дошкільної освіти;
- внесення змін до навчальних програм закладів вищої освіти, які базувалися на сучасних теоріях розвитку дитини, забезпечували поєднання теорії з практикою;
- здійснення інформаційних кампаній на місцевому та національному рівнях щодо важливості ролі вихователів у забезпеченні якісної дошкільної освіти;
- підвищення оплати праці педагогічних працівників закладів дошкільної освіти;
- розроблення ефективного механізму мотивації якісної професійної діяльності педагогічних працівників закладів дошкільної освіти;
- здійснення системного підвищення кваліфікації з метою підготовки до роботи за оновленим Базовим компонентом та професійним стандартом;
- удосконалення системи безперервного професійного розвитку педагогічних працівників на основі професійного стандарту вихователя з використанням сучасних підходів (педагогічного наставництва, створення професійних спільнот);
- залучення батьків дітей дошкільного віку до організації освітнього процесу;
- забезпечення дотримання чинних вимог щодо наповнюваності груп, санітарних норм, норм безпеки;

²⁴ Г. Беленька, О. Коваленко, Т. Шинкар, *Якість дошкільної освіти в Україні та країнах ЄС: параметри виміру та методичний супровід*, „Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах”, 2020, Т. 1, № 72, С. 36.

²⁵ Ibid., с. 38.

²⁶ Концепція розвитку дошкільної освіти України (Проект). URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-konceptiyi-rozvitku-doshkilnoyi-osviti> (дата звернення: 15.08.2021).

- розроблення рекомендацій для керівників та педагогічних працівників щодо створення сучасного розвивального, безпечного, інклюзивного та здорового освітнього середовища в закладах дошкільної освіти;
- підвищення професійного рівня управлінських кадрів дошкільної освіти в тому числі через організаційно-методичну підтримку закладів дошкільної освіти щодо створення внутрішньої системи забезпечення якості освіти;
- розроблення критеріїв якості дошкільної освіти та інструментів для внутрішнього та зовнішнього моніторингу якості діяльності закладів дошкільної освіти;
- використання міжнародних методик для здійснення оцінювання загальної якості дошкільної освіти, зокрема Early Childhood Environment Rating Scales (ECERS);
- створення комплексної системи моніторингу дошкільної освіти.

Отже, якісна дошкільна освіта покликана забезпечити єдність вимог до підготовленості дітей, об'єктивність оцінювання їхніх досягнень, наступність між дошкільною освітою та початковою школою. Окрім того, наявність єдиного підходу до розуміння якості дошкільної освіти дозволить забезпечити узгоджену діяльність усіх суб'єктів системи освіти. Все це, в кінцевому підсумку, буде сприяти реалізації права кожної дитини на отримання якісної дошкільної освіти.

Література

- Андрущенко В.П., *Роздуми про освіту: Статті, нариси, інтерв'ю*, Київ: Знання України, 2004.
- Беленька Г.В., *Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу*: монографія, Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011.
- Беленька Г., Коваленко О., Шинкар Т., *Якість дошкільної освіти в Україні та країнах ЄС: параметри виміру та методичний супровід*, Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, 2020, Т. 1, № 72.
- Біляковська О., *Якість освіти: до генези поняття*, «Педагогічні науки». Збірник наукових праць, 2017, Вип. LXXVI, Т. 1.
- Дошкільна освіта: словник-довідник: понад 1000 термінів, понять, назв / укл. К. Крутій, О. Фунтікова*, Запоріжжя, 2010.
- Драйден Г., Вос Д., *Революція в навчанні*, Львів: Літопис, 2011.
- Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень*, Київ: Юрінком Інтер, 2008.

- Загородня Л.П., *Якість освітніх послуг як компонент іміджу дошкільного навчального закладу*, Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені О. Довженка, Педагогічні науки, 2017, Вип. 35.
- Закон України «Про дошкільну освіту». URL: <https://zakon.help/law/2628-III> (дата звернення: 03.09.21).
- Козак Л., Швидка І., *Якість дошкільної освіти на сучасному етапі*, Освітологічний дискурс, 2018, № 3-4.
- Концепція розвитку дошкільної освіти України (Проект). URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-konceptsiyi-rozvitku-doshkilnoyi-osviti> (дата звернення: 15.08.2021).
- Косенчук О.Г., Бахмат Н.В., *Модель інформаційно-комунікаційного забезпечення управління якістю дошкільної освіти*, Інформаційні технології і засоби навчання, 2019, Т. 69, № 1.
- Крутій К.Л., *Моніторинг як сучасний засіб управління якістю освіти в дошкільному навчальному закладі*: монографія, Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2006.
- Крутій К.Л., *Проблеми запровадження моніторингу дошкільної освіти та шляхи її вирішення*, Науковий вісник Мукачівського державного університету, Серія: Педагогіка та психологія, 2015, № 2.
- Освітні реформи: місія, дійсність, рефлексія*: монографія / За ред. В. Кременя, Т. Левовицького, В. Огнев'юка, С. Сисоєвої. Київ: Едельвейс, 2013.
- Піроженко Т.О., *Якість дошкільної освіти: сучасна ситуація та погляд у перспективу*, Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2018, Т. IV, Вип. 14.
- Сисоєва С., *Освітні реформи: освітологічний контекст*, Освітологія, 2013, Вип. 2.
- Фроленкова Н.О., *Якість дошкільної освіти в Україні: феномен поняття*, Молодий вчений, 2015, № 2 (17).
- Янко О.В., *Організаційно-педагогічні умови управління якістю роботи сучасного дошкільного навчального закладу*: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.06, Луганськ, 2009.
- Manning M., Garvis S., Fleming C., Wong G.T.W., *The relationship between teacher qualification and the quality of the early childhood care and learning environment*, Campbell Systematic Reviews, 2017:1.
- Raban B., Kilderry A., *Early Childhood Education Policies in Australia [w:] Early childhood education policies in Asia Pacific: advances in theory and practice / Eds. In Li, Hui, Park, Eunhye and Chen, Jennifer J. Springer, Berlin, Germany, 2017.*
- Raban B., Kilderry A., *The Development of Early Childhood Education and Care in Australia*, Education Journal, 2019, Vol. 47, No. 2.

References

- Andrushchenko V.P., *Rozdumy pro osvitu: Statti, narysy, interviu*, Kyiv: Znannia Ukrainy, 2004.
- Bieliienka H.V., *Formuvannia profesiinoi kompetentnosti suchasnoho vykhovatel'ia doshkilnoho navchalnoho zakladu*: monohrafiia, Kyiv: Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka, 2011.
- Bieliienka H., Kovalenko O., Shynkar T., *Yakist doshkilnoi osvity v Ukraini ta krainakh EU: parametry vymiru ta metodychnyi suprovid*, Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh, 2020, T. 1, № 72.
- Bilyakovska O., *Yakist osvity: do henezy poniattia*, «Pedahohichni nauky». Zbirnyk naukovykh prats, 2017, Vyp. LXXVI, T. 1.
- Doshkilna osvita: slovnyk-dovidnyk: ponad 1000 terminiv, poniat, nazv / ukl. K. Krutii, O. Funtikova*, Zaporizhzhia, 2010.
- Draiden H., Vos D., *Revoliutsiia v navchanni*, Lviv: Litopys, 2011.
- Entsyklopediia osvity*, Akad. ped. nauk Ukrainy; hol. red. V. H. Kremen, Kyiv: Yurinkom Inter, 2008.
- Zahorodnia L.P., *Yakist osvitnikh posluh yak komponent imidzhu doshkilnoho navchalnoho zakladu*, Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni O. Dovzhenka, Pedahohichni nauky, 2017, Vyp. 35.
- Zakon Ukrainy «Pro doshkilnu osvitu». URL: <https://zakon.help/law/2628-III> (data zvernennia: 03.09.21).
- Kozak L., Shvydka I., *Yakist doshkilnoi osvity na suchasnomu etapi*, Osvitlohichni dyskurs, 2018, № 3-4.
- Kontsepsiia rozvytku doshkilnoi osvity Ukrainy (Proiekt). URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-projekt-konceptiyi-rozvitku-doshkilnoyi-osviti> (data zvernennia: 15.08.2021).
- Kosenchuk O.H., Bakhmat N.V., *Model informatsiino-komunikatsiinoho zabezpechennia upravlinnia yakistiu doshkilnoi osvity*, Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia, 2019, T. 69, № 1.
- Krutii K.L., *Monitorynh yak suchasnyi zasib upravlinnia yakistiu osvity v doshkilnomu navchalnomu zakladi*: monohrafiia, Zaporizhzhia: TOV «LIPS» LTD, 2006.
- Osvitni reformy: misiia, diisnist, refleksiia: monohrafiia / Za red. V. Kremenia, T. Levovytskoho, V. Ohneviuka, S. Sysoievoi. Kyiv: Edelveis, 2013.
- Pirozhenko T.O., *Yakist doshkilnoi osvity: suchasna sytuatsiia ta pohliad u perspektyvu*, Aktualni problemy psykholohii. Zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykholohii imeni H. S. Kostiuka NAPN Ukrainy, 2018, T. IV, Vyp. 14.
- Frolenkova N.O., *Yakist doshkilnoi osvity v Ukraini: fenomen poniattia*, Molodyi vchenyi, 2015, № 2 (17).

- Yanko O.V., Orhanizatsiino-pedahohichni umovy upravlinnia yakistiu roboty suchasnoho doshkilnoho navchalnoho zakladu: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.06, Luhansk, 2009.
- Manning M., Garvis S., Fleming C., Wong G. T. W., *The relationship between teacher qualification and the quality of the early childhood care and learning environment*, Campbell Systematic Reviews, 2017:1.
- Raban B., Kilderry A., *Early Childhood Education Policies in Australia*, [in:] *Early childhood education policies in Asia Pacific: advances in theory and practice* / Eds. In Li, Hui, Park, Eunhye and Chen, Jennifer J. Springer, Berlin, Germany, 2017.
- Raban B., Kilderry A., *The Development of Early Childhood Education and Care in Australia*, Education Journal, 2019, Vol. 47, No. 2.

Quality of preschool education as necessary condition her of modernization

Abstract

The problem of quality of education is one of the central problems in modern educational politics and science. The author considered scientific researches in which questions of quality of preschool education and its measurement are covered. The basic concepts of the research, namely, "quality of education", "quality of preschool education", "monitoring", "psychological and pedagogical monitoring" are defined. The main objective of preschool education is to the creation of conditions to ensure children with quality preschool education. The author substantiation the factors of improving the quality of preschool education; the quality criteria of preschool education are characterized. Only the high quality of preschool education will be able to satisfy the modern demands of parents and society.

Keywords: preschool education, modernization, quality of education, monitoring, quality of preschool education, quality criteria of preschool education.

Zapewnienie jakości edukacji przedszkolnej jako niezbędny warunek jej modernizacji

Streszczenie

Problem jakości edukacji jest jednym z centralnych problemów współczesnej polityki edukacyjnej i nauki. Artykuł dotyczy badań naukowych, które podkreślają jakość edukacji przedszkolnej i jej pomiar. Zdefiniowano główne pojęcia badania, a mianowicie: „jakość edukacji”, „jakość wychowania przedszkolnego”, „monitorowanie”, „monitorowanie psychologiczno-pedagogiczne”. Głównym celem wychowania przedszkolnego jest tworzenie warunków do zapewnienia dzieciom wysokiej jakości edukacji przedszkolnej. Uzasadnione są czynniki poprawiające jakość edukacji przedszkolnej; scharakteryzowano kryteria jakości edukacji przedszkolnej. Tylko wysoka jakość edukacji przedszkolnej będzie w stanie sprostać współczesnym wymaganiom rodziców i społeczeństwa.

Słowa kluczowe: edukacja przedszkolna, modernizacja, jakość edukacji, monitoring, jakość edukacji przedszkolnej, kryteria jakości edukacji przedszkolnej.